

мүшелеріне жетекшілік ету ролін ресми емес, белгілі бір жағдайда алады. Ол біріккен ұжымдық іс-әрекетті ұйымдастырады, жалпы мақсатқа сәтті және тез жетуді қамтамасыз етеді [5].

Лидер ұғымын мына жағдайда ескеру керек:

1. Лидерді топ ұсынбайды, ол сол посты спонтанды түрде топтың ашық немесе жабық келісімі бойынша лидерлік позицияны алады.

2. Лидер ресми емес жетекші роліне ұсынылады. Ендеше оның жеке басы топтық нормалар мен құндылықтарға иденфикацияланады (сәйкестендіріленеді).

3. Лидер өзіне сәйкес ролге (тек арнайы жағдайда емес) топ өмірі үшін ұсынылады.

Лидерліктен өзінің табиғаты бойынша бір уақытта әрі объект (қызығушылығы, мақсаты, қажеттіліктері және нақты жағдайдағы топтың міндеттері) топ міндеттері, әрі субъект (индивидуалды-типологиялық ерекшелігі) топтың іс-әрекетінің ұйымдасуы ретінде факторлардың нәтежесі болып табылады.

Сонымен, лидерлік дегеніміз топтың белгілі бір мүшелерінің мінез-құлық психологиясының сипаттамасы. Біздің пікірімізше, индивид жеке бастық ерекшеліктер, таңдаған мен таңдаушылар негізінде жеке тұлғаның әлеуметтік құндылықтарды меңгеруіне байланысты лидерлік сапаға ие болады. Олар төмендегідей сипатталады.

1. Лидерлік кіші әлеуметтік топтарды ұйымдастыру мен басқаратын күрделі әлеуметтік психологиялық процесс.

2. Лидер топ мүшесі, яғни беделді тұлға, топтағы өзара қатынастарды реттейді және барлық іс-әрекетті ұйымдастыруда негізгі ролді орындайды.

3. Топтағы лидердің ролін түсіну үшін жеке адам белгілі бір жекебастық әлеуметтік психологиялық сипаттамаларды меңгеру қажет.

4. Лидер өзінің табиғаты бойынша бір уақытта әрі объект, яғни оның қызығушылығы, мақсаты, қажеттіліктері және нақты жағдайдағы топтың міндеттері, әрі субъект, яғни оның топтық іс-әрекетті ұйымдастырушы ретінде индивидуалды-типологиялық ерекшеліктері дәлел болып табылады.

Топта, ұжымда, әдетте, жетекшілік міндетін өзіне алатын бір адам болады. Әлеуметтік психологияда мұндай адамды «лидер» деп атайды. Лидер топты ұйымдастыруға және басшылық етуге сайланады немесе ұсынылады. Ол, әдетте, топтың іс-әрекеті жайлы, оның құрамы мен мүмкіндіктері жайлы хабардар болады. Ол топ мүшелерімен қатынаста өзін еркін, сенімді ұстайды. Қорыта келе, тұлғаның шығармашылық қабілеті мен қызығушылығын жетілдіру, бала бойындағы дарындылықты жас ерекшелігін ескере отырып анықтау, шығармашылық жұмыстар жасату арқылы оқушылардың лидерлік сапаларын қалыптастыруға болатынына көзіміз жетті.

Пайдаланылған әдебиеттер

1. Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә. Назарбаевтың «Қазақстан-2050».
2. Бендас Т.В. Гендерные исследования лидерства // Вопросы психологии. - 2000. - № 1.
3. Андреева Р.М. Психология социального познания. – М.,1997-121 с.
4. Суваров А.В. Школа взаимной человечности.-М.,1995, 111 с.
5. Левин К.Теория поля в социальных науках. Пер. с англ. - СПб.: «Сенсор», 2000. – 368 с.
6. Парыгин В.Г. Анатомия общения. - М., 1997.

УДК 37.013.42

НАПРАВЛЕНИЯ СОЦИАЛЬНО – ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ РАБОТЫ В ИНКЛЮЗИВНОЙ ШКОЛЕ

Халитова И.Р.

Казахстан, г. Алматы, Казахский национальный педагогический университет имени Абая

Резюме. Основные направления социально-педагогической работы в инклюзивной школе следующие: определение социального статуса ученика с ограниченными возможностями; составление программы воспитания и развития; организация медико-психологической помощи; поддержка адаптации, проведение коррекции; координация деятельности учителей-предметников, классного руководителя и семьи; работа со специалистами по правовой защите детей.

Ключевые слова. Инклюзив, ученик с ограниченными возможностями, социально-педагогическая работа, направления, цель, задачи социально-педагогической работы.

BASIC SOCIALLY-PEDAGOGICAL WORK ASSIGNMENT AT ATINCHLUZ SCHOOL

Khalitova I.R.

Kazakhstan, Almaty, Kazakh National Pedagogical University named after Abai

Summary. Basic socially-pedagogical work assignment at incluz school following: determination of social status scientific, with a limit possibility; drafting of the program is education, development; organization of medical-psychological help; support of adaptation, realization of correction etc.; coordination of teachers activity at homerooms, group leader and family; work by specialists on legal protection children etc.

Keywords. Incluz, possibilities a limit student, socially – pedagogical work, direction, aim, tasks.

Функцией социального педагога в школе является создание условий для получения обучающимися качественного образования путем координации взаимодействия между детьми-инвалидами и обычными учениками, учителями.

Содержание деятельности социального педагога в инклюзивной школе можно резюмировать следующим образом:

1. Работа социального педагога начинается с определения социального статуса обучающегося-инвалида. У школьников через интервью, тестирование, документы, личные характеристики, определяется, например, наличие желания получения образования, навыки, умственные способности, особенности, характеристики и психическое здоровье, опыт обучения и т.д..

2. Для каждого учащегося с инвалидностью должна быть предусмотрена индивидуальная программа работы или учет его начального состояния, а также его / ее развитие, изменение и то, что должно быть по окончании школы. В этой связи социальный педагог прежде всего получает информацию о здоровье обучающегося, психических заболеваниях, инвалидности и физических способностях, а затем начинает работать с ним в таких областях, как образование, воспитание, лечение.

3. Знание намерений и рекомендаций родителей ребенка-инвалида в семье и их намерений в отношении будущего ребенка.

4. Проведение работы с персоналом с целью разъяснения интересов, прав и обязанностей ученика-инвалида. В функции социального педагога входят: координация, осуществление консультирования по вопросам здравоохранения, обучение физическим упражнениям, психологическая адаптация и педагогическая поддержка.

5. В школе осуществляется организация своевременного выявления потребностей инвалидов и необходимости оказания помощи социального педагога.

Учитывая особенности работы, связанной с детьми-инвалидами, можно определить содержание функций социального педагога. Они должны зависеть от особенностей учеников и включать следующее:

- проектирование траекторий их обучения посредством диагностики обучающихся с ограниченными возможностями;
- разработка плана работы с каждым из обучающихся с ограниченными возможностями и изучение путей их реализации;
- определение содержания работы с обучающимися с ограниченными возможностями и предоставление им индивидуальной поддержки;
- консультации с учителями-предметами о том, как учитывать их особенности при работе с детьми с ограниченными возможностями;
- общение и сотрудничество с классным руководителем в организации учебно-воспитательной работы с учащимися в классе;

Отметим, что основными задачами социально-педагогической работы в инклюзивной школе являются следующие:

- диагностика детей с ограниченными возможностями и определение типа дефекта;
- планирование работы с детьми-инвалидами;
- привилегии детей-инвалидов, учителей, школьных психологов, врачей и т. д.
- организация учебных часов со школьниками;
- создание специальных и необходимых условий для учащихся с ограниченными возможностями.

Мы можем добавить, что наиболее важным принципом организации социально-педагогической работы в условиях инклюзии является учет типов детей с ограниченными возможностями и принятия соответствующих мер.

Литература

1. Закон Республики Казахстан об образовании. Астана, 2010.
2. Программа развития образования Республики Казахстан на 2011-2020 годы. Астана, 2010.
3. Краткий педагогический словарь. М., 2005.

ӘЛЕУМЕТТІК- ПЕДАГОГТІҢ ИНКЛЮЗИВТІ МЕКТЕПТЕГІ ЖҰМЫС БАҒЫТТАРЫ

Халитова И.Р.

Қазақстан, Алматы, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті

Әлеуметтік – педагогтың инклюзивті мектептегі жұмысының мақсатын, мүмкіндігі шектеулі балалар мен қалыпты оқушылар, мұғалімдер арасындағы қарым- қатынасты үйлестіру арқылы сапалы білім беру/алуына, тәрбиеленуіне шарт түзу-деп анықтауға болды. Бұнда қалыпты оқушылар мен мүмкіндігі шектеулі оқушылардың бірдей тең құқылы, және жағдайларының да бірдей болуы маңызды. Әлеуметтік педагог баса назар аударатын тұсы да осы.

Олар әлеуметтік педагогтың күнделікті атқаратын кәдімгі жұмыстары болғанымен мүмкіндігі шектеулі оқушылардың ерекше қаперге алынатын тұстарының бар екенін естен шығармауы. Осыған орай біз төмендегі кестеде келтірігне жұмыс бағыттарын ескеруі тис деген ойдамыз. 1-кесте.

Инклюзивті мектептегі әлеуметтік – педагогтың іске асыратын міндеттерін төмендегіше қарастыруға болады. Олар мыналар:

1. Әлеуметтік педагогтың жұмысы мүмкіндігі шектеулі оқушының әлеуметтік мәртебесін анықтаудан басталады. Мектеп жасындағы оқушылармен әңгімелесу, тестілеу, сұхбат, құжаттарымен танысу арқылы оның жеке басының ерекшеліктерін, мысалы, қабілеттері, ақыл - ой мүмкіндіктері, тәрбиелеуге көнуі, қасиеттері мен денсаулығы, психикасының ерекшеліктері мен балалардың тәрбиелілік деңгейі мен жинақтаған тәжірибесі, оқуы т.б. анықталады.

2. Мүмкіндігі шектеулі оқушының әр қайсысына жеке жұмыс бағдарламасын түзу немесе оның алғашқы кездегі жай-күйін есепке алу және одан кейінгі кезде дамуы, өзгеруі, мектеп бітірген кезде қандай болуы керек - деген секілді болжамды пайымдауының болуы шарт. Осыған орай әлеуметтік педагог оқушының күйзелісінің сипатын, мысалы, денсаулығы, психикасы, тәрбиесінің кемшілігі мен дене мүмкіндіктерін т.б біліп, одан соң онымен жұмыс бағыттарын - оқыту, тәрбиелеу, емдеу, қолдау секілді т.б. белгілейді.

3. Егер оқушы отбасындағы кемтар балаға болған мәміле мен олардың бала болашағына қатысты ниетін білу және кеңестер беру;

4. Мүмкіндігі шектеулі оқушының мүддесін, құқығы мен міндеттерін түсіндіруде әкімшілік органдарының қызметкерлерімен жұмысын үйлестіре отырып жүргізу. Медицина қызметкерлерімен кеңесу, дене мүмкіндіктерін дамытуға арналған жаттығулар ұйымдастыру, психологиялық бейімдеу, педагогикалық қолдау жұмыстарын іске асыруды үйлестіре де әлеуметтік педагогтың құзырында.

5. Инклюзивті мектепте мүмкіндігі шектеулі оқушының барлық жай күйінен хабардар болуып отыру, жетістіктері мен көмекке мұқтаж ахуалдарды анықтап дер кезінде жәрдем беруді ұйымдастыру да әлеуметтік педагог тарапынан іске асырылады.

Инклюзивті мектептегі мүмкіндігі шектеулі балаларға байланысты келтірілген жұмыс ерекшеліктерін ескере келе әлеуметтік педагогтың жұмыс мазмұнын анықтауға болады. Олар оқушылардың мүмкіндік ерекшеліктеріне байланысты болып келесілерді қамтуы тиіс:

- Мүмкіндігі шектеулі оқушыларды диагностикалау арқылы олардың оқу және тәрбиелену траекторияларын жобалау;

- Мүмкіндігі шектеулі оқушылардың әр қайсысымен жұмыс жоспарын түзу және оларды жүзеге асыру жолдарын қарастыру;

- Мүмкіндігі шектеулі оқушылардың отбасымен жұмыс мазмұнын анықтау және олардың жекелеген ерекшеліктеріне байнанысты кеңестер беру;

- Пән мұғалімдерімен жұмыста мүмкіндігі шектеулі оқушылармен қарым қатынаста олардың ерекшеліктерін ескеруді көздеуге байланысты кеңес беру;

- Мүмкіндігі шектеулі балалар оқитын сыныптағы оқушыларымен тәрбие жұмысын ұйымдастыруда сынып жетекшісімен байланыс орнату және бірлесіп жұмыс істеу;

- Мүмкіндігі шектеулі балалар оқитын мектеп оқушыларымен тәрбие жұмысын ұйымдастыруда, қалыпты балалардың олармен қарым - қатынас орнату ахуалдырын ескеру бойынша жұмыстар ұйымдастыру;

Инклюзивті мектептегі әлеуметтік-педагогикалық жұмыстың мақсаты - мүмкіндігі шектеулі балалардың қалыпты оқушылармен және мұғалімдермен қарым қатынасын үйлестіру арқылы әлеуметтендіру;

Міндеттері:

- мүмкіндігі шектеулі балаларды диагностикалау және кемістік түрін анықтап сипаттама беру;

- мүмкіндігі шектеулі балалармен жұмысты жоспарлау;

- мүмкіндігі шектеулі оқушылардың отбасымен, мұғалімдермен, мектеп психологі, дәрігер т.б.

байланыс орнату;

- оқушылармен тәрбиелік сағаттар ұйымдастыру;

- мүмкіндігі шектеулі оқушыларға арнайы және қажетті жағдайлар жасау;

Мазмұны:

- мүмкіндігі шектеулі оқушылармен жұмысты қалыпты оқушылармен бірлікте және олардың белсенді іс-әрекетін ұйымдастыру;

- сынып жетекшілері және басқа да мұғалімдерге мүмкіндігі шектеулі оқушының кемсітігі мен мүмкіндіктері жайлы мәліметтер жеткізу;

- мүмкіндігі шектелуі оқушылардың отабсымен байланыс орнатып, ата-аналармен жұмыстар ұйымдастыру, консультациялар беру;

- оқушылармен тәрбие жұмыстарын ұйымдастыру;

Инклюзивті мектептегі әлеуметтік- педагогикалық жұмыс ұстанымдары педагогикадағыт әрбиелеу ұстанымдары; аса маңызды назар аударатын мәселе тәрбие жұмыстарын ұйымдастыруда оқушының шектеулі мүмкіндіктерінің түрлерін ескеру және соған сәйкес іс- шараларды жүзеге асыру.

Әдебиеттер

1. Қазақстан Республикасының Білім туралы Заңы. Астана., 2010.

2. Қазақстан Республикасының білім беруді дамытудың 2011-2020 жж білім беруді дамыту бағдарламасы. Астана.,2010.

3. Краткий педагогический словарь. М., 2005.
